

Zbigniew Bielałowicz, *Michalec Julian Piotr (1922–1988)* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, t. 2, pod red. Lucjana Faca, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2011 s. 82-86

Michalec Julian Piotr. 3 VI 1922 r. Binarowa k. Biecz (woj. małopolskie) – 18 VII 1988 Wrocław. Ksiądz, katecheta, kaznodzieja. Był czwartym dzieckiem Jana i Bronisławy z d. Lenard. Babkę jego ze strony ojca Teklę z d. Karceli uważano we wsi za Włoszkę.

Naukę rozpoczął w szkole podstawowej w Binarowej, gdzie ukończył trzy klasy, zaś czwartą i piątą ukończył w Rudniku nad Sanem (1931–1933), gdzie jego starszy brat ks. Franciszek był wikariuszem. Zabrał go tam, aby pomóc matce w utrzymywaniu rodziny; ojciec bowiem w tym czasie pracował w USA. Szóstą klasę kończył w Szkole Ćwiczeń przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Rzeszowie, gdyż brat Franciszek został wikariuszem w rzeszowskiej parafii. W Rzeszowie kontynuował naukę w I Państwowym Gimnazjum im. Ks. Stanisława Konarskiego. Gimnazjum to, o bogatych tradycjach naukowych i wychowawczych, dawało uczniom gruntowne wykształcenie i urabiało charakter. Przez cały okres nauki był prymusem. W 1938 r., po czterech latach nauki w Rzeszowie, przeniósł się do Przemyśla, gdzie rozpoczął naukę w II Gimnazjum im. prof. Kazimierza Morawskiego. Uczęszczając do pierwszej klasy liceum (powstało ono przy Gimnazjum Morawskiego w ramach reformy jędrzejewiczowskiej), równocześnie był wychowankiem Małego Seminarium Duchownego. Liceum kształtowało go klasycznie, a Seminarium duchowo.

Wybuch drugiej wojny światowej przerwał edukację Michałca w Przemyślu. Wrócił do domu rodzinnego. Po roku udał się do Trześni koło Sandomierza, dokąd zabrał go znów brat ks. Franciszek, który tam został proboszczem. Do Sandomierza zaś uczęszczał na komplety tajnego nauczania. W r. 1941 zdał egzamin końcowy z zakresu szkoły średniej przed Komisją Tajnego Nauczania. Resztę lat wojennych spędził w Binarowej. Pracował wraz z młodszym bratem Eugeniuszem na ojcowiznie. W 1942 r. obaj zostali skierowani do przymusowej pracy w Foluszu nieopodal Jasła. W Binarowej przeżył zaaresztowanie przez Niemców swej matki za kontyngentowe zaległości. Zaniepokojony o jej los sam zgłosił się do więzienia w Jasle, by odbyć resztę kary wyznaczonej dla matki. W czasie okupacji zaciągnął się wraz z bratem Eugeniuszem i kolegą Janem Wszółkiem do partyzantki. Pewnego razu podczas łapanki został wraz z kolegami schwytany przez Niemców. Przypuszczali, że zostaną rozstrzelani w odwecie za akcje partyzanckie. Michałec próbował uciec. Ocalał, mimo iż został ostrzelany. Wraz z innymi kolegami został skierowany do kopania rowów strzeleckich w Ciężkowicach, skąd uciekł.

Po wyparciu Niemców z Rzeszowszczyzny przez Armię Czerwoną, na początku 1945 roku udał się do Brzozowa, by podjąć przygotowanie do kapłaństwa w tzw. Leśniczówce, gdzie mieściło się wówczas przemyskie Seminarium Duchowne (do 1946 r.). Święcenia kapłańskie otrzymał 19 VI 1949 r. z rąk bp. Franciszka Bardy. Po święceniach został skierowany na dwa miesiące do Jezowego koło Niska jako wikariusz, a następnie na studia na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. 27 VI 1951 r. uzyskał stopień magistra filozofii i pozo-

stał w Lublinie, gdzie przez rok pełnił funkcję młodszego asystenta Katedry Etyki Społecznej, przygotowując równocześnie rozprawę doktorską. Dotyczyła nauki św. Bazylego o lichwie; obronił ją 28 VI 1952 r.

Po studiach pracował przez dwa lata jako wikariusz i katecheta w parafii farniej w Łańcucie. Dał się tam poznać jako wytrawny kaznodzieja i katecheta. We wrześniu 1954 r. został przeniesiony z Łańcuta do parafii katedralnej w Przemyślu. Uczył religii w Technikum Łączności i w Liceum Ogólnokształcącym im. J. Słowackiego. Szybko pozyskał młodzież. „Zawładnął duchowo” młodzieżą przemyskich szkół średnich i miał na nią „magiczny wpływ” – wspomina po latach jeden z jego uczniów. Wygłaszane przez niego kazania w przemyskiej katedrze zyskały wielkie uznanie wśród wiernych. Wszystko to nie spodobało się władzom partyjnym, a były to czasy stalinowskie. W roku szkolnym 1958/1959 dyrektor Liceum Ogólnokształcącego zamknął przed nim bramę szkoły. W proteście i solidaryzując się ze swym katechetą, młodzież manifestacyjnie ruszyła z kwiatami i transparentem pod mieszkanie ks. Michalca, co nie mogło się spodobać władzom politycznym i oświatowym. W następnym roku nauka religii została usunięta z Liceum.

Inwigilowany już podczas studiów w Lublinie, w Przemyślu stał się obiektem szczególnego zainteresowania Służb Bezpieczeństwa. 11 VI 1959 r. ukazał się w „Nowinach Rzeszowskich” artykuł zniesławiający ks. Michalca. Przedrukowały go następnie „Kulisy” (21 VI 1959 r.), „Głos Wybrzeża” (24 VI 1959 r.) i „Zarzewie” (12 VII 1959 r.). Celem tych działań było publiczne zniesławienie, zdyskredytowanie jego osoby i poderwanie auto-

rytetu. Ks. Michalec wytoczył proces sądowy „Nominom Rzeszowskim” i ich naczelnemu redaktorowi. Odbyło się kilkanaście rozpraw wyraźnie sterowanych przez czynniki pozasądowe. Po dwóch latach sądowych utarczek i gdy nadal nie ustawały szykany, ks. Michalec postanowił opuścić diecezję. Zapewne też o to chodziło władzom politycznym. Udał się do diecezji wrocławskiej, gdzie pracował już jego starszy brat ks. Franciszek, również nękany w diecezji przemyskiej przez SB. Dekretem arcybiskupa Bolesława Kominka został z dniem 1 VII 1962 r. inkardynowany do archidiecezji wrocławskiej. Osiadł we Wrocławiu.

We Wrocławiu podjął najpierw pracę duszpasterską w parafii katedralnej, a także duszpasterstwo akademickie. Kazaniami i rekolekcjami, m.in. do studentów, szybko przyciągnął do katedry rzesze wiernych. W sierpniu 1963 r. został mianowany wykładowcą homiletyki w miejscowym Seminarium Duchownym i katedralnym kaznodzieją, a w październiku spowiednikiem alumnów. W 1968 r. wyjechał w ramach urlopu naukowego do Wiednia, Linzu, Salzburga, Innsbrucka i Rzymu, by móc obserwować posoborowe zmiany w życiu Kościoła.

Po powrocie z zagranicy został mianowany 1 VI 1969 r. rektorem kościoła parafialnego p.w. Najświętszej Maryi Panny na Piasku we Wrocławiu, a w sześć lat później profesorem tamtejszego Papieskiego Fakultetu Teologicznego.

Wrocławski czas ks. Michalca wypełniony był także posługą duszpasterską w archidiecezji. Wygłaszał referaty na rejonowych dniach duszpastersko-katechetycznych, prowadził konwersatoria na tematy duszpasterstwa i literatury kaznodziejskiej. Głosił liczne rekolekcje w kościołach Wrocławia, a także w Poznaniu, Gdańsku, Bydgosz-

czy, Świdnicy, Szczawnicy, Krakowie, Oświęcimiu i w innych miastach. Wszędzie gromadził rzesze wiernych, bo „w ustach ks. prof. M. niezmiennie słowo Boże było ubrane w ludzkie szaty mądrości i piękna” (Z. Czubak). W uznaniu dla wielorakich zasług w pracy kapłańskiej Paweł VI odznaczył go godnością swego kapelana.

Dolegliwości serca i wyczerpanie pracą sprawiły, że wiosną 1983 roku wniósł prośbę do władz diecezjalnych o zwolnienie go z obowiązków proboszczowskich. Zwolnienie to otrzymał. 18 VII 1988 r. zmarł nagle. Spoczął we Wrocławiu na cmentarzu p.w. Św. Wawrzyńca. Jego pogrzeb był wielką manifestacją religijną. Zgromadził rzesze wiernych, przyjaciół i wychowanków. Z okazji trzeciej rocznicy śmierci, 26 maja 1991 r. w kościele pw. NMP na Piasku, została odsłonięta tablica upamiętniająca osobę ks. Michalca. O kaznodziejstwie ks. M i o samym sobie tak napisał prof. Jan Miodek z Uniwersytetu Wrocławskiego: „Człowiek ten w moim życiu odegrał rolę zupełnie wyjątkową [...]. Na kaznodziejskiej wirtuozerii zbudowałem cały swój warsztat wykładowcy uniwersyteckiego” (*O moim Mistrzu*). Kazimierz Panuś zaliczył ks. Michalca do grona „największych kaznodziejów polskich ostatnich kilkudziesięciu lat”.

Pośmiertnie ukazał się wybór kazań ks. Juliana Michalca pt. *Aby życie mieli*. Drugiego wydania tego zbioru dokonał w Krakowie franciszkański „Bratni Zew”. Wiele kazań opublikowały: „Biblioteka Kaznodziejska”, „Nowe Życie”, „Królowa Apostołów”, „Nasza Rodzina” i ulotne druki. Z okazji rocznic śmierci w prasie ukazywały się wspomnienia o jego życiu i kaznodziejstwie.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu, Akta personalne i Tabela służbowa ks. J. Michalca; Teka nr 25, Materiały biograficzne ks. J. Michalca, b. sygn., Michalec Julian ks. w czasopismach, w prasie i w ulotnych drukach; Archiwum Kurii Arcybiskupiej we Wrocławiu: Akta personalne ks. Juliana Michalca, sygn. M.V.27; Archiwum Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, Akta personalne ks. Juliana Michalca, b. sygn.; J. Michalec, *Aby życie mieli. Wybór kazań*, Przemyśl–Wrocław 1990; idem, *Aby życie mieli. Wybór kazań*, wyd. 2 popr. i uzup., t. 1–2, Kraków 2001–2002.

Opracowania (wybrane): Z. Andrzejewski, *Był moim katechetą*, „Gość Niedzielny” 1993, nr 50, s. 15; idem, *Nigdy go nie zapomnę*, „Życie Przemyskie” 1994, nr 1, s. 6; idem, *Ks. Julian Michalec w mojej pamięci*, „Rocznik Gimnazjalny” 1999 [2000], nr 3(82), s. 122–132; Z. Bielamowicz, *Ks. Julian Michalec (1922–1988)*, „Kronika Diecezji Przemyskiej 1992, z. 4, s. 120–125; Z. Czubak, *Ks. prof. dr Julian Michalec (1922–1988)*, „Materiały Problemowe” 1998, nr 11, s. 98–99; I. Dec, *Michalec Julian* [w:] *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX w.*, red. M. Fater, Katowice 1996, s. 270–271; W. Głowa, *Michalec Julian Piotr ks.* [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 12, Lublin 2008, kol. 794–795; A. Jochelson, *Duszpasterz palestry*, „Nowe Życie” 1989, nr 16, s. 9 i 16; K. Kida, *Ks. prof. dr Julian Michalec (1922–1988)*, „Materiały Homiletyczne” 1996, nr 156, s. 169–172; M. Lubieniecka, *Homiliarz ks. Juliana Michalca*, „Biblioteka Kaznodziejska” T. 145: 2001, s. 17–19; ks. J. Mandziuk, *Michalec Julian Piotr (1922–1988)* [w:] *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 8, Warszawa 1995, s. 390–391; J. Miodek, *O moim Mistrzu*, „Słowo Polskie” 1990, nr 157, s. 5; idem, *Ks. Julian Michalec*, „Dolny Śląsk” 2000, nr 8, s. 262–265; K. Moszumański, *Ks. Julian Michalec (1922–1988), człowiek i dzieło*, Świdnica 2005 (obszerna bibliografia); K. Panuś, *Zarys historii kaznodziejstwa*

w Kościele katolickim, Cz. 2: Kaznodziejstwo w Polsce od Oświecenia do XX wieku, Kraków 2001; M. Skiba, *Problematyka rodzinna w kazaniach ks. Juliana Michałca*, Rzeszów 1998 (mszps w Bibliotece Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie, zawiera bibliografię).